

Namai svetur - širdis Lietuvoje

Juozo Bružo (Bružinsko) 95-erių metų sukaktis

Irena Nakienė-Valys. *Jeigu žmogui gali padaryti gerą, daryk ir džiaukis. Jeigu gali, bet nedarai, turėtų gaubti liūdesys, kodėl taip elgiesi? Nori save realizuoti siekdamas gyvenimo aukštumų – gerieji darbai yra patikimiausias kelias. Gerumas priklauso nuo gerumo. Jei žmonės geri, tai ir aplinka susikuria gera.*

Juozas Bružas (Lietuvoje – Bružinskas), gimė 1921 metais, vaikystės dienas praleido Nepriklausomoje Lietuvoje, tėviškėje – Pašeimenių kaime, Bartininkų valsčiuje, Vilkaviškio rajone. Vilniuje sėmėsi mokslų Aukštesniojoje technikos mokykloje, tačiau, frontui priartėjus, turėjo grįžti į gimtą kaimą, kur šeima įsirengė slėptuvę. Ir tai neilgam. 1944 metais su tėvais ir dviem seserimis teko trauktis į vakarus. Pajevonyje Juozas pasimetė nuo šeimos ir jos beieškodamas Pavištyčio miške susitiko kybartiečius vyrus, kurie bet kokia kaina norėjo pereiti frontą ir pasilikti Lietuvoje. Savo šeimą jam pasisekė susirasti išeivių DP stovykloje Vokietijoje. Čia ėjo mokslus, dalyvavo sporto klubuose. Juozo šeima, kaip ir visi, svajojo apie vėl atkurtą Lietuvą. Tuomet Anglijoje labai trūko darbininkų žemės ūkyje, gamyboje. Išvyko visa šeima darbams su viltimi, kad užsidirbs pragyvenimui, laisvu laiku kurs Lietuvą išeivijoje. Į visuomeninę veiklą pasinėrė visomis išgalėmis. Turime galimybę pasidžiaugti Jubilato nuostabiausiomis prabėgusių metų akimirkomis.

J. Bružinskas Lietuvoje, Marijampolėje, 1938 m.
Asmeninio albumo nuotr.

Anglijoje, Halifakse (Halifax), Juozas Bružinskas 1948 metais sausį greta Lietuvos ir skautų sąjungos vėliavų davė priesaiką Dievui, gimtajai žemei ir broliams lietuviams, kad savo gyvenimą paskirs skautybei ir jos idealams. Šis žengtas žingsnis buvo nuodugniai apgalvotas – žengti tik į priekį, nestokojant jėgų ir ryžto. Po kelerių metų jis jau buvo vadovų gretose.

J. Bružinskas – skautų vadovas Anglijoje. Asmeninio albumo nuotr.

Anglijoje susitiko savo dabartinę žmoną Rimą ir sukūrė šeimą. Susilaukė sūnaus Algimanto Juozo ir dukros Audronės. Vėliau jau visa šeima įsiliejo į skautiškos ir lietuviškos veiklą: šventė ir organizavo Vasario 16-os minėjimus, juose platino lietuviškas knygas; 1960 m. Mančesteryje mokytojų ir jaunimo auklėtojų suvažiavime vadovė PS (pritskaute) Rima Bružinskienė ir vadovas PS Juozas Bružinskas skaitė pranešimus; DBLS Boltono skyriaus dešimtmečio šventės programą parengė PS Rima Bružinskienė.

Juozas Bružinskas skautų vadovo vardą pateisino sumaniai atliktais skilties, draugovės, tunto pavestais darbais, ėjo lietuvių skautų brolijos vyriausiojo skautininko Anglijos rajono pavaduotojo pareigas, o vėliau – ir vado pareigas. Organizavo skautų stovyklas ir joms vadovavo. Siekdamas paties geriausio, jis Londono Wood Badge aukštojoje skautybės mokykloje baigė Džilvelio (Gilwell) kursus, į kuriuos galėjo stoti tik kvalifikuoti vadai. Būdamas Anglijoje jis baigė ir „Preliminary training course“ Skiptone. Skautų generolas Juozas Bružinskas su dar didesne energija pasišventė sąjungos darbams, redagavo skautų L.S.S. Anglijos rajono leidinį „Budėkime“, vadovavo lietuviškų tautinių šokių grupei, ėjo Anglijos lietuvių sąjungos Halifakso skyriaus sekretoriaus pareigas, vadovavo „Vilniaus“ sporto klubui, buvo Anglijos krepšinio sąjungos lietuvių skyriaus vedėjas, Bradfordo savaitgalinės lietuvių mokyklos mokytojas bei ėjo kitas atsakingas pareigas. Skautų organizacijoje nuo žemiausių pareigų užkopė iki aukščiausių. Reikalingiausias ir laimingiausias jautėsi dirbdamas tiesiogiai su tunto skautais.

Jungtinės Amerikos Valstijos. 1960 metų balandį pasaulio skautų dangiškojo globėjo Šv. Jurgio šventės sueigoje rajono vyriausiasis vadovas s. Kazys Vaitkevičius savo kalboje išreiškė padėką ir atsisveikino išlydėdamas į Ameriką išvykstančius Bradfordo skautų vienetų steigėjus ir vadovus paskautininkus Juozą ir Rimą Bružinskus. Deja, Juozo tėvą priglaudė Anglijos kapinaitės. Atvykusi š į Ameriką, šeima aktyviai įsitraukė į lietuviškas veiklą. Skautybė buvo apimta „letargo miego“, todėl Juozo ir Rimos Bružų šeima pasinėrė į šį judėjimą. 1962 metais spalio mėnesį Juozas Bružas jau buvo Niujorko, Bruklino, berniukų skautų tunto tautininkas. 1968 metais su kitais vadovais dalyvavo lietuvių skautų sąjungos sukaktuvių 50-mečio šventėje. Aktyviai įsijungė ir į lietuvišką išeivijos

veiklą.

Lankant okupuotą Lietuvą. Įdomu, kad sovietmečiu, 1976 m., pirmoji Lietuvą aplankė dukra Audronė, parvežusi daug išpūdžių, pasakojimų apie gyvenimą ir padėtį Lietuvoje. O kitais metais į kelionę leidosi ir Juozas su žmona Rima ir sūnumi Algimantu Juozu. Lietuvos gyvenimas, įvykiai tuomet labai domino, tad „apsiginklavęs“ fotoaparatu ir videokamera, p. Juozas pradėjo dažnai lankytis Lietuvoje, fiksuodamas viską, kas atrodė svarbu. Net Aukščiausiosios Tarybos leidimų skyrius išduodavo leidimus patekti į centrinius rūmus. Iki 2004 metų, Juozas Bružas Lietuvoje lankėsi beveik kiekvienais metais. Grįždavo su pogrindžio laikraščiais, nuotraukomis, vaizdajuostėmis, kurias pats montavo į filmus, archyvavo asmeniniame archyve. 1988 m. jo filmas „Nebeužtvenksi upės bėgimo“ pasklido po visus lietuviškus telkinius Amerikoje. Sutrumpinusi ir pridėjusi angliškų įrašus bei pavadinimus „Rebirth of a Nation“, Niujorko televizija demonstravo šį filmą visą savaitę. P. Juozas mena, jog po šio filmo gaudavo daug padėkos laiškų, nes žmonės, negalėję aplankyti savo gimtinės, buvo dėkingi matydami pažįstamus veidus, Kryžių kalną, Lietuvos trispalvę, Vingio parke susirinkusius žmones, giedančius Vinco Kudirkos „Tautišką Giesmę“, „Lietuva brangi“, Lietuvos sąjūdžio kalbas, plakatus...

Piketai Vilniuje. J. Bružo nuotr.

J. Bružas Lietuvoje 1990m. V.Kapočiaus nuotr.

Juozui Bružui vartant albumus ir pasakojant prisiminimus, ilgėliau sustojome ties prieš 25 metus liepos 31 dieną užfiksuotais kadrais iš Medininkų pasienio posto, kur vyko žiaurios žudynės – ant vagonėlio iškelta Lietuvos trispalvė, kraujo klane guli Lietuvos Respublikos sieną saugojusių pareigūnų kūnai, aplink susirinkę daug žmonių, iš kurių keletas sėdi ant paprastos medinės kėdutės ir ranka ant popieriaus užrašinėja, kiti fotografuoja, vienas vyriškis baltu kostiumu siekia(matyt, neleisdamas filmuoti ar norėdamas atimti) foto kameros... Nuotraukose ir vaizdajuostėse užfiksuoti kraupūs vaizdai, bet, pasak p. Juozo,

gyvas vaizdas buvo dar baisesnis. Kadangi tuo metu lankėsi Lietuvoje, įvykus Medininkų tragedijai, jis atsidūrė „reikiamoje vietoje, reikiamu laiku“. Stabtelėjome ir prie fotografijose užfiksuotų 1989 m. įvykių, kai Lietuvos, Latvijos ir Estijos žmonės susikibo rankomis, sudarę gyvą grandinę nuo Vilniaus iki Talino – „Baltijos kelią“, kuriuo pasauliui parodėme, jog norime būti laisvi savo laisvose valstybėse; prie Aukščiausiosios Tarybos rūmų susirinkę apie 20 tūkst. parlamento gynėjų, jie gieda „Marija, Marija“, meldžiasi, dainuoja. Aukščiausiosios Tarybos pirmininkas V. Landsbergis prašo deputačių moterų eiti namo. Jos atsisako. LT Aukščiausioji Taryba priima nutarimą: jeigu teisėtai išrinkta Lietuvos Respublikos valdžia nebegalės funkcionuoti, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministrui A. Saudargui pavedama suformuoti vyriausybę emigracijoje. Tuo laikmečiu lietuviškoji išeivija buvo dėkinga už bet kokią Lietuvą liečiančią naujieną.

Juozas Bružas su šeima persikėlęs gyventi iš Niujorko į Konektikutą, išeivijos lietuviybės darbuose reiškėsi kaip aktyvus visuomenininkas. Nors sulaukus tokio garbingo amžiaus gyvenimas sulėtėja, tačiau jubiliatą prisimename visada geros nuotaikos, linksmą, draugišką. Su nepaprastu pasišventimu lietuvybei ir skautybei dirbo mėgstamą darbą, aukodamas visą savo laisvą laiką, ragindamas nenuleisti rankų, jaunimą auklėti lietuviškoj dvasioj, likti ištikimiams Tėvynei, būti tikrais savo Tėvynės sūnumis ir dukromis. Jubilatas, sulaukęs garbingo amžiaus, dienas leidžia su žmona ir dukros šeima.

Juozas Bruzas namuose prie Quasset-lace. P. Valio nuotr.

Tikiu, kad ir tarp mūsų yra jo pasekėjų, tęsiančių p. Juozo pradėtus darbus, skautija čia laikosi glaudžiai susibūrusi į vieną skautišką lietuvišką šeimą.

Nors metai bėga ir blaškomės tarsi rudeniniai lapai, tačiau verta sustoti ir prisiminti tokias asmenybes, kurios paliko šioje žemėje ir širdyse ryškų antspaudą.

Jubiliatui palinkėsime: Lai Jums dainuoja laiko vėjai, sidabrinės rasos veda braidžiot, šimtamyliais batais eina Jūs likimas, esate po Dievo delnu gimęs ir visiems mums Jūsų metai brangūs. Ilgiausių Metų!

Irena Nakienė-Valys

JAV LB Rytinės CT apylinkės pirmininkė,

PLB XIV-XV Seimo narė

pasauliolietuvis.lt

Mielai pasidalysime svetainėje ir žurnale skelbiamais tekstais ir nuotraukomis, tik prašome nurodyti informacijos šaltinį ir autorius.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

